СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР В ПОДАТКОВІЙ СФЕРІ

Артем Олександрович СНЄЖКО,

аспірант Науково-дослідного інституту публічного права

На сьогоднішній день податкові органи реалізуються в своїй поточній діяльності велику кількість адміністративних процедур спрямованих на виконання їх ключових завдань і функцій. Однією з найчисленніших груп виступають контрольно-наглядові процедури, сутність та значення яких не знайшли в літературі належного розкриття та опрацювання. Поняття «контроль» та «нагляд» є взаємопов'язаними та близькими за значенням. Так, слово «нагляд» тлумачиться як спостереження з метою догляду, перевірки або група осіб, орган для спостереження за ким, чим-небудь. Він є однією з форм діяльності різних державних органів із забезпечення державної законності. На думку В.К. Колпакова, нагляд здійснюється з метою забезпечення неухильного та точного дотримання виконавчо-розпорядчими органами та іншими суб'єктами суспільних правовідносин правил, передбачених нормативними актами [1]. В свою чергу, «контроль» - це перевірка, а також нагляд з метою перевірки; контроль над звітністю і таке інше. На думку Г.В. Рибницького, за допомогою контролю вирішуються наступні управлінські завдання: забезпечення неухильного виконання законів і нормативних актів, регламентуючих діяльність державних органів та інших об'єктів управління; досягнення своєрідності і якості виконання прийнятих рішень; підвищення виконавської дисципліни, відповідальності за доручену справу; своєчасне прийняття заходів до усунення виявлених в процесі контрою недоліків; виявлення передового досвіду і впровадження його в практику роботи; сприяння правильному підбору й розстановці кадрів, своєчасне попередження їх від помилок; здійснення необхідної допомоги підпорядкованим апаратам та працівникам [2;3, с.337-339].

Зміст вказаних категорій з'єднується в рамках наукових визначень контрольно-наглядових процедур. Як пишуть В.В. Макарчук, І.В. Бойко, Л.О. Золотухіна, адміністративна контрольно-наглядова процедура – це встановлений законом порядок здійснення суб'єктами публічного адміністрування перевірок діяльності підконтрольних осіб на їх відповідність вимогам чинного законодавства і застосування заходів реагування у разі виявлення порушень. Контрольно-наглядові процедури є способом захисту багатьох публічних інтересів, в тому числі і національних інтересів та цінностей [4, с.177;5, с.78;6, с.464]. Н.П. Бортник та С.С. Єсімов відмічають: контрольно-наглядові процедури визначають процесуальний порядок дій посадових осіб органів державного контролю та нагляду, визначають процесуальні права, обов'язки та гарантії підконтрольних суб'єктів. Об'єднуючи важливі риси контрольно-наглядової процедури, можна зробити висновок: контрольно-наглядова процедура закріплена нормами законодавства про державний контроль (нагляд) складається з актів поведінки, що послідовно змінюються, має модель розвитку і юридично фіксований результат, покликана впорядкувати процесуальні дії, які реалізуються посадовими особами контрольно наглядових органів, на-

© Снєжко А. О., 2022

дати їм форму процесуальних правил застосування матеріальних норм. За допомогою контрольно-наглядових процедур посадові особи реалізують повноваження щодо здійснення функцій контролю та нагляду, контрольно-наглядова процедура є організаційно-правовою формою реалізації функцій контролю і нагляду, інструментом структуризації процесу прийняття і виконання управлінських рішень. Об'єднуючи дії черговістю здійснення, метою, загальним проміжним результатом, процедура утворює одиничний етап процесуальної стадії, в межах якої суб'єкти контрольно-наглядової діяльності уповноважені на вчинення передбачених законом дій. Взаємопов'язані етапи перетворюються в стадії, які відображають логіко-функціональну динамічну характеристику контрольного процесу є відносно самостійними етапами процесу, на кожному з яких вирішуються специфічні завдання провадження з метою здійснюються юридичних дій, складання юридичних документів [7, с.178-179]. О.О. Маркова використовуючи метод аналогії в своїй науковій роботі запропонувала під контрольно-наглядовою процедурою розуміти порядок здійснення (спеціальним) суб'єктом публічної адміністрації дій і прийняття процедурних рішень посадовими особами публічної адміністрації зі встановлення відповідності діяльності суб'єктів щодо підконтрольного об'єкта обов'язковим вимогам і в разі необхідності – застосування адміністративно-попереджувальних та примусових заходів превентивного, припиняючо-відновного або карального характеру. Крім того, на думку вченої адміністративна контрольно-наглядова процедура має свою структуру, що включає в себе три стадії: 1) передконтрольну стадію (планування та прогнозування контрольної діяльності, визначення об'єкта і виду контролю, встановлення меж і засобів контрольних дій тощо); 2) контрольну стадію (рішення про проведення контрольного заходу, проведення контрольних дій); 3) завершальну стадію (підсумкова аналітична робота; узагальнення виконання контрольного завдання, прийняття рішення за результатами контролю у формах рекомендації, висновків, приписів) [8, с.66].

Таким чином, контрольно-наглядові адміністративні процедури в податковій сфері – це регламентовані законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами системи цілеспрямованих, юридично значимих дій та операцій із спостереження за підконтрольними об'єктами та виявлення порушень податкового законодавства в їх діяльності, здійснювані уповноваженими органами та підрозділами Державної податкової служби України. Контрольно-наглядові адміністративні процедури досить широкі за сферою застосування рівно як і контрольна функція ДПС в цілому. Вони, як правило, мають ініціативний характер та здійснюються різноманітними органами та підрозділами вказаного державного, одразу в декількох сегментах (напрямах) його поточної роботи .

Список використаних джерел:

1. Дашутін І.В. Правове регулювання судового захисту трудових прав громадян : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Дашутін Ігор Володимирович. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2008. 178 с.

2. Рибницький Г.В. Колективний договір в умовах ринкової економіки : дис... канд. юрид. наук: 12.00.05. Рибницький Геннадій Валентинович. Х., 2005. 176 с.

3. Салманова О.Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України: дисертація. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2016. 455 с.

4. Бойко І. В., Зима О. Т., Соловйова О. М. Адміністративна процедура : конспект лекцій. за реє І. В. Бойко. Харків : Право, 2017. 132 с.

© Снєжко А. О., 2022

5. Золотухіна Л. О. Захист публічного інтересу у адміністративному порядку: перспективи удосконалення чинного законодавства України. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 185-191.

6. Макарчук В.В. Поняття контрольно-наглядових процедур правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №11. С.463-465.

7. Бортник Н., Єсімов С. Процесуальна діяльність Національної поліції під час реалізації контрольно-наглядової функції. *Вісник Національного університет «Львівська політехніка»*. 2020. №4(28). С.177-184.

8. Маркова О.О. Адміністративна процедура контролю (нагляду). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. №49. С.64-68.

© Снєжко А. О., 2022